

vemaskinefører for hr. Uffe Ellemann-Jensen. Det kommer vi vist ikke uden om. Det er den beklagelige konklusion på debatten i dag.

Men jeg vil slutte med at gentage den opfordring, som er Enhedslistens opfordring til regeringen: Vi ønsker ikke, at det skal ende med et såkaldt nationalt kompromis sammen med Venstre og De Konservative. Vi ønsker, og vi er åbne for, og vi vil gøre alt, hvad der er muligt, for at få en konstruktiv forhandling med et flertal af SF, Enhedslisten, unionsmodstanderne og regeringen.

Det tilbud har vi fremført i dag, og det vil vi blive ved med at fremføre, og vi håber, det er det, som bliver enden på det hele.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Med hensyn til, hvilke skrivemaskiner der har skrevet hvad, vil jeg sige, at jeg synes, at jeg på dagsordenen her kan se udenrigsministerens håndskrift.

Når SF stemmer for den her dagsorden, er det af tre grunde. De tre ting, der står i den, går vi ind for: 1) Åbningen over for Østeuropa. 2) At vi i en dagsorden i Folketinget klart markerer, at grundlaget, vi optager forhandlinger på, også er Edinburgh-Afgørelsen. 3) At man udformer et forhandlingsgrundlag og sender det til regeringskonferencen i løbet af efteråret.

Debatten er dermed også en slags midtvejsstatus, inden vi tager runden om memorandummet til efteråret. Der vil jeg gerne sige som min opsummering af debatten, at den tolkning og den pistolmetode, som jeg synes hr. Uffe Ellemann-Jensen signalerede, og gentagelsen af hans storslåede Maastrichtsucces bekræfter for mig, at SF har valgt rigtigt ved ikke at være medforslagsstiller af den her dagsorden, endskønt vi er fuldstændig enige i det, der står i den, og så bekræfter det for mig, at det memorandum, der skal skrives til efteråret, ikke kan skrives med støtte fra en så arrogant Venstreleder. Så kan det ikke laves. Så kan det ikke hænge sammen.

Danskerne skal ikke tvinges til noget, danskerne skal begejstres over et projekt og et forslag til, hvad vi ønsker at ændre i EU i de kommende år, ikke tvinges med pistolskydning bagfra, ikke tvinges til, at de undtagelser, de har fået, skal de tvinges bort fra.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 41 af Ove Fich (S), Uffe Ellemann-Jensen (V), Kent Kirk (KF), Elisabeth Arnold (RV) og Peter Duetoft (CD) (se foran) vedtoges med 96 stemmer (S, V, KF, SF, RV og CD) mod 11 (FP og EL).

Hermed var følgende forslag bortfaldet: Forslag om motiveret dagsorden nr. D 42 af Keld Albrechtsen (EL) og Kristian Thulesen Dahl (FP) (se foran).

Hermed sluttede forespørgslen.

Den sidste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 64:

Forslag til folketingsbeslutning om beretning til Folketinget angående Nordisk Råds virksomhed i 1994.

Af Udenrigsudvalget.
(FremSAT 9/2 95).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Ministeren for nordisk samarbejde (Marianne Jelved):

Nordisk Råd står foran en af sine vigtigste sessioner i nyere tid. På den 46. session i Reykjavik fra den 27. februar til den 2. marts afgøres det, om der er politisk vilje til at træffe de nødvendige beslutninger for at bevare og videreudvikle det nordiske samarbejde under nye vilkår.

Reformer er nødvendige i en situation, hvor Sverige, Finland og Ålandsøerne ligesom Danmark har sluttet sig til Den Europæiske Union, hvor Island og Norge er tilknyttet EU's indre marked gennem EØS-aftalen, mens Færøernes og Grønlands forhold til EU reguleres gennem bilaterale aftaler.

Når jeg taler om nødvendige beslutninger, så mener jeg det faktisk helt bogstaveligt. Det er af afgørende betydning, at vi gennem reformer sikrer Nordisk Råds placering som et centralt forum, hvor fællesnordiske standpunkter kan formuleres og udvikles. Det er også af afgørende

de betydning, at vi sikrer, at samarbejdet koncentrerer om områder, hvor vi har et nordisk værdifællesskab, og hvor vi har fælles interesser. Kravet er at videreudvikle et regionalt samarbejde, der på én og samme gang styrker det nordiske værdi- og kulturfællesskab og placerer det centralt både i den bredere europæiske sammenhæng og i vores nærområde.

Reformerne er forberedt. Den fælles arbejdsgruppe, som blev nedsat af statsministrene og Nordisk Råds Præsidium i Tromsø i november 1994, har til sessionen udarbejdet et oplæg om det nordiske samarbejdes fremtidige rolle og opgaver – »Nordisk samarbejde i en ny tid« er den meget betegnende titel på oplægget.

Formanden for den danske delegation til Nordisk Råd, hr. Hans Engell, og jeg selv har været de danske repræsentanter.

De ydre vilkår for nordisk samarbejde var i mange år uforandrede, men det ændrede sig radikalt med opbruddet i Europa efter 1989. Et udtryk for det er bl.a., at der ikke længere er tabuer i den nordiske udenrigs- og sikkerhedspolitiske debat.

Dernæst fulgte EØS-aftalen mellem EF og EFTA, som gjorde Finland, Island, Norge og Sverige til en del af det daværende EF's indre marked. Den foreløbige kulmination på de begivenheder, der tilsammen har skabt det, vi kan kalde den ny tid for det nordiske samarbejde, kom så i efteråret 1994, hvor Finland og Sverige ved folkeafstemninger traf beslutning om at tilslutte sig EU, mens Norge på samme måde traf beslutning om at stå udenfor.

I oplægget om reformer i det nordiske samarbejde i en ny tid foreslås det, at det fremtidige formelle nordiske samarbejde bygges op omkring tre søjler, nemlig det interne nordiske samarbejde, det europæiske og internationale spørgsmål og samarbejdet med Nordens nærområder. Allerede den erklæring, der blev vedtaget på de nordiske statsministres møde den 29. juni 1994, opregner de tre områder som centrale i det videre nordiske samarbejde. Forslaget om tre søjler i samarbejdet afspejler i sig selv de nye vilkår, som de senere års internationale udvikling har skabt for det nordiske samarbejde.

Indtil for få år siden var det formelle nordiske samarbejde identisk med det interne samarbejde imellem de fem lande og de tre selvstyrende områder. Nordisk samarbejde handlede næsten udelukkende om at knytte borgere, regeringer, parlamenter og organisationer osv. i Norden

tættere til hinanden. Det skal det formelle nordiske samarbejde også handle om i fremtiden, men vi skal samtidig se både os selv og det nordiske samarbejde i en større sammenhæng. Under nye vilkår skal vi søge at påvirke den internationale dagsorden med vore nordiske synspunkter og værdier.

I det interne nordiske samarbejde bør vi videreføre den udvikling i retning af øget koncentration, som indledtes med statsministrenes nyvurdering af det nordiske samarbejde i 1991-92. Indsatsen må samles om områder, hvor de nordiske lande har klare fælles interesser og fælles værdier. Den satsning på kultur, undervisning og forskning, som har været gældende de senere år, skal fortsætte. Andre indsatsområder vil være miljø, ligestilling og samarbejde på det sociale område og på arbejdsmarkeds- og arbejdsmiljøområdet. Det kulturelle og sproglige fællesskab i Norden må bevares, og vi må arbejde for, at miljøet beskyttes, og at naturressourcerne i Norden udnyttes på en bæredygtig måde.

Det vil være en ledetråd i alle disse overvejelser, at vi sikrer, at Vestnorden – og det vil sige Norge, Island, Færøerne og Grønland – fastholdes i den nordiske kreds på en sådan måde, at samhørigheden i hele det nordiske område er en realitet. Men også inden for de enkelte satsningsområder vil det være nødvendigt at prioritere. På ministerrådssiden har der igennem de seneste år været arbejdet med at forberede indførelsen af, hvad vi kalder et nordisk nytteprincip. Det tjener til at afgøre, hvilken virksomhed der skal udføres i fælles nordisk regi, og hvilke opgaver der bør løses nationalt.

I nytteprincippet ligger, at nordiske aktiviteter skal manifestere den nordiske samhørighed. Der skal endvidere være tale om opgaver, hvor der opnås en ekstra gevinst ved at udføre arbejdet i fællesskab. Endelig indgår det også i nytteprincippet, at aktiviteterne skal øge den nordiske kompetence og konkurrenceevne.

I den fælles arbejdsgruppe er der enighed om at anbefale, at nytteprincippet også anvendes inden for Nordisk Råds virksomhed. Jeg er overbevist om, at nytteprincippet vil være til stor gavn bl.a. for samarbejdet imellem Råd og Ministerråd om det fællesnordiske budget. Det er væsentligt, at den nordiske nytte kommer til at gennemsyre hele det nordiske samarbejde, og det vil sige både samarbejdet i Ministerrådet og i Nordisk Råd.

I samarbejdet om europæiske spørgsmål er det også den fælles interesse og de fælles værdier, der er grundlaget. Policyorienterede drøftelser i relation til EU- og EØS-samarbejdet vil være naturlige i såvel Nordisk Råd som i Nordisk Ministerråd, hvad angår spørgsmål som fred og sikkerhed, miljøbeskyttelse, energi-spørgsmål, arbejdsmiljø, sundhed, forbrugerbeskyttelse, ligestilling, den sociale dimension, kultur, uddannelse, forskning, asyl- og indvandrerpolitik, økonomisk politik med henblik på en bæredygtig økonomisk udvikling, beskæftigelse, åbenhed og offentlighed i EU's arbejde.

Det vil også være naturligt, at vi igennem udveksling af synspunkter og erfaringer søger at tilstræbe en retslighed imellem de nordiske lande, når EF-EØS-direktiver omsættes i national lovgivning. Og den største udfordring bliver at præge regeringskonferencen i 1996 således, at udvidelsen af EU mod øst bliver en realitet.

Den tredje søjle i samarbejdet vil som nævnt være samarbejdet med Nordens nærområder. Det samarbejde har fra dets start i 1991 i de tre baltiske lande udviklet sig til også at omfatte Kaliningrad, Nordvestrusland og Barentsregionen. Arbejdsgruppen foreslår, at nærområdesamarbejdet også udstrækkes til at omfatte et særligt program for Arktis, der også omfatter de oprindelige folks særlige interesser.

Samarbejdet med nærområderne tager sigte på at sikre en fredelig, demokratisk og markedsøkonomisk udvikling og beskytte miljøet og sikre en bæredygtig ressourceudnyttelse. Men i det nordiske samarbejde med nærområderne indgår også det videre perspektiv, nemlig at Norden påtager sig at virke som brobygger imellem Nordens nærområder og Den Europæiske Union.

I slutningen af marts måned 1995 afholdes en konference om det nordiske nærområdesamarbejde. Konferencen er en vigtig anledning til at gøre status over det hidtidige nærområdesamarbejde og uddrage de erfaringer, som samarbejdet skal bygge på i fremtiden. Det er i høj grad i de nordiske landes interesse, at vi fortsat udvikler samarbejdet med nærområderne og derigennem bidrager til at sikre en stabil udvikling i vores geografiske omgivelser.

I oplægget om det fremtidige nordiske samarbejde er stillet en lang række forslag, også om hvordan vi bedst organiserer samarbejdet.

Fra 1996 foreslås således afholdt én årlig session i Nordisk Råd mod nu to. Derudover foreslås efter behov afholdt temasessioner eller

temamøder, hvor en bredere kreds end de nationale delegationer til Nordisk Råd forudses at deltage. Det drejer sig f.eks. om de danske, finske og svenske medlemmer af Europa-Parlamentet, om medlemmer af de nationale parlamenter til Europaudvalg og om formændene for relevante udvalg i de nationale parlamenter.

Der vil herigennem kunne skabes en væsentlig fornyelse i den nordiske debat, og vi vil også kunne skabe en vigtig fælles platform for udvikling af nordiske synspunkter. Jeg ser meget gerne, at de nordiske regeringer gennem formandskabet lægger op til debatten på sådanne temamøder.

Ud over de mulige emner, jeg har nævnt tidligere, kunne man forestille sig temamøder arrangeret omkring emner som f.eks. EU's udvidelse mod øst, de nordiske Øststøtteprogrammer, samarbejde med nærområderne og EU's Øststøtte.

Andre forslag fra arbejdsgruppen vedrører primært parlamentarikersiden i samarbejdet. Det drejer sig f.eks. om forslaget om at styrke partigrupperne i Nordisk Råd og om at ændre Nordisk Råds udvalgsstruktur.

Disse forslag er det naturligvis ikke op til regeringen at tage stilling til, men jeg vil gerne understrege, at regeringen også i det nordiske samarbejde har interesse i og behov for en velorganiseret med- og modspiller på den parlamentariske side.

På regeringssiden er der forslag om at styrke ministerrådets rolle som forum for politisk debat og rådslagning på bekostning af det mere administrative og rutinebetonede. Jeg er helt enig heri.

Det vil også være nødvendigt at gennemgå arbejdsformerne og sikre en effektivisering og en forenkling af arbejdsgangene.

Danmark overtager som bekendt formandskabet i det nordiske samarbejde på sessionen i Reykjavik, og som det ser ud nu, hvor statsministrene har besluttet, at formandskabet skal følge kalenderåret, vil det danske formandskab strække sig frem til årsskiftet 1995-96.

Den væsentligste opgave for det danske formandskab bliver med udgangspunkt i beslutningerne på sessionen i Reykjavik at sikre, at reformerne i det nordiske samarbejde føres ud i livet. Vi må forudse, at der på sessionen i Finland til efteråret vil skulle gøres status over fremdriften i reformprocessen.

I den forbindelse ser jeg tre hovedopgaver. For det første har formandskabet ansvaret for, at

ministerrådets forslag til budget for 1996 udarbejdes i overensstemmelse med de beslutninger, som måtte blive truffet om at koncentrere satsningsområderne i det interne samarbejde yderligere.

For det andet er det formandskabets ansvar at se til, at ministerrådets rolle som forum for politisk debat og rådslagning styrkes på bekostning af det mere administrative og rutinebetonede. Herunder hører også at sikre, at arbejdsgange og arbejdsformer inden for hvert enkelt ministerrådsområde gennemgås med henblik på effektivisering, og at sikre, at princippet om den nordiske nytte vil komme til at gennemsyre arbejdet inden for hele ministerrådsområdet.

For det tredje er det formandskabets opgave sammen med Nordisk Råds præsidium at sikre, at der afholdes ét eller to af de nye temamøder i rådets regi. Initiativet hertil ligger på parlamentarisk side, men jeg forudser en tæt konsultation med Nordisk Råds præsident herom.

Derudover vil der naturligvis under det danske formandskab være en række områder og opgaver, som vi vil lægge særlig vægt på at sikre fremdriften i, og statsministeren vil i sin åbningstale på sessionen i Reykjavik give prioriteterne for det danske formandskab.

Sessionen i Reykjavik vil naturligvis også være præget af dagligdagen i det nordiske samarbejde. Fra ministerrådets side vil der blive fremlagt fem ministerrådsforslag. Det ene er et forslag om en nordisk natur- og miljøpris med forbillede i bl.a. Nordisk Råds litteraturpris.

Baggrunden er et ønske om at styrke bevidstheden om natur- og miljøarbejdet i Norden. Prisen vil én gang årlig skulle tildeles en nordisk erhvervsvirksomhed, organisation, medium eller person, der på forbilledlig vis har formået at integrere hensynet til natur og miljø i sin virksomhed eller på anden måde har udøvet en ekstraordinær indsats for natur og miljø.

Det andet ministerrådsforslag er et samarbejdsprogram på arbejdsmarkeds- og arbejdsmiljøområdet. Også dette ministerrådsforslag vedrører et område, hvor vi har klare fælles interesser og værdier i Norden. Programmet forudsættes at styrke samarbejdet om fuld beskæftigelse og et yderligere sundt og sikkert arbejdsmiljø.

Tanken er bl.a. at arbejde for, at grundlæggende principper i den nordiske model gøres gældende i internationalt samarbejde, og at samarbejdet med EU-organer på arbejdsmarkeds-, arbejdsmiljø- og arbejdsretsområdet styrkes.

Det tredje ministerrådsforslag ligger inden for forbrugerbeskyttelsesområdet – igen et samarbejdsområde, hvor de nordiske lande har et klart interessefællesskab. Forslaget vedrører et samarbejde inden for det, vi kalder de finansielle tjenester, altså bank- og forsikringsydelser i forbindelse med opsparing, kreditter, de almindelige typer forbrugerforsikringer osv.

Det er et marked, der som følge af den internationale deregulering er meget uigennemskueligt for forbrugerne, og hvor udgifter til finansielle ydelser udgør en væsentlig budgetpost. Men der er mange fælles træk i de problemer, forbrugerne oplever i de forskellige lande, og en udveksling af erfaringer vedrørende indsatser og resultater vil derfor være særlig udbytterig.

Med det fjerde ministerrådsforslag stilles som overordnet mål for det fremtidige nordiske ligestillingsamarbejde, at det skal føre til en fortsat udvikling af en fælles nordisk synsvinkel og en fælles platform inden for det bredere europæiske og internationale ligestillingsamarbejde. Ligestillingsapekter skal naturligt indgå i arbejdet inden for forskellige politiske områder i samfundet og selvfølgelig inden for Nordisk Ministerråds egen virksomhed.

Det sidste ministerrådsforslag vedrører et nyt regionalpolitisk samarbejdsprogram, som skal afløse det eksisterende, der udløb med udgangen af 1994. Hovedpunkterne i programmet er kundskabsopbygning og udvikling af kundskabs- og erfaringsudveksling inden for Norden og mellem Norden og EU.

Det er bl.a. tanken at udvikle det grænse-regionale samarbejde og regionssamarbejdet inden for Norden, mellem Norden og EU og mellem Norden og nærområderne i Øst.

Nordisk Ministerråds budget for det kommende år er som sædvanlig ikke til egentlig debat på forårssessionen, men jeg forudser dog, at det svenske ønske om nedskæring af budgetrammen med i alt 150 mio. kr. over tre år vil blive berørt fra flere sider.

Forhandlingerne i ministerrådet om det svenske ønske resulterede i sidste uge i en samarbejdsministerbeslutning om at reducere den ordinære ramme med 10 mio. kr. til i alt 708 mio. kr. i 1996 samt at undlade at pris- og lønregulere budgettet – en reduktion svarende til ca. 18 mio. kr.

Uden for det fælles nordiske budget vil Hälsovårdhögskolans budget blive reduceret med 5 mio. kr.

I den forbindelse kan jeg lige faktisk oplyse, at Danmark overhovedet ikke bidrager til den institution. Så det berører ikke os.

Der er tale om et kompromis, efter at det svenske ønske var fremsat. Jeg synes, det er et ganske udmærket eksempel på kravet om konsensus i det nordiske samarbejde.

Med disse ord vil jeg gerne sige tak til den danske delegation for et godt samarbejde i det forløbne halve år og udtrykke ønsket om, at vi får en udbytterig debat og fremadrettede beslutninger ikke mindst på den vigtige forestående session.

Dorte Bennedsen (S):

Det officielle nordiske samarbejde – forstået som det, der foregår i Nordisk Råd og i Nordisk Ministerråd – er omkring 40 år gammelt, men det reelle samarbejde er væsentlig ældre.

I hele dette århundrede har der på mange forskellige leder været et samarbejde, og det har ikke mindst været tilfældet på lovgivningsområdet. Lidt forenklet kan man sige, at det samarbejde, som blev gennemført, var et samarbejde, der var rettet indad; det havde til formål at gøre vilkårene bedre for de nordiske borgere. Derfor var det heller ikke nogen tilfældighed, at udenrigspolitiske spørgsmål var bandlyste i den nordiske debat.

Officielt var begrundelsen hensynet til Finland og dets særlige situation på grund af dets afhængighed af Sovjet, men reelt ønskede ingen af landene at inddrage udenrigspolitiske spørgsmål i debatten.

De første tegn på ændrede holdninger kom for 6-7 år siden, og de endte som bekendt med, at en udenrigspolitisk redegørelse og debat nu er blevet et fast led i rådets arbejde – til alles store tilfredsstillelse, så vidt jeg kan vurdere.

Nu står vi så ved en ny korsvej, nemlig med tre af landene, som har fuldt medlemskab af EU, og to, som har en EØS-aftale, der giver adgang til en væsentlig del af EU-samarbejdet.

Jamen er det nordiske samarbejde så ikke blevet overflødig? Lyder det reflektagtigt fra visse politikere og fra visse journalistiske kredse. Pudsigt nok er det fra de samme kredse, som altid har været komplet uinteresserede i nordisk samarbejde.

I den forbindelse er det værd at hæfte sig ved, at undersøgelser klart viser, at overvældende flertal i befolkningerne mener, at samarbejdet bør fortsætte, og at det vil få forstærket betydning i årene, der kommer.

Norden er ikke et alternativ til Europa, men en del af Europa. Og i et moderne samfund kan man ikke isolere sig, og påvirkninger kender ingen grænser. Derfor er spørgsmålet, om vi skal lade udviklingen ske med os, eller om vi selv skal prøve at påvirke den.

I de nordiske lande har vi på tværs af politiske partiholdninger opbygget samfund, som på mange måder adskiller sig fra Syd- og Mellem-europas. Det gælder områder som menneskesyn, sociale forhold, uddannelse, ligestilling osv.

Tror vi på disse værdier, er svaret også givet: Vi skal fortsætte et nordisk samarbejde til gavn for borgere i Norden, men vi skal ikke nøjes med det. Der er også behov for et nordisk samarbejde for at påvirke den europæiske udvikling. Og i denne nye og mere komplicerede situation er der behov for, at vi gør os klart, hvad kernen i samarbejdet skal være.

Socialdemokratiet er enig i det udspil, som er kommet fra den særlige arbejdsgruppe, og som peger på tre grundpiller i samarbejdet.

Den første skal være det centrale i det hidtidige samarbejde: Kultur, uddannelse, sociale forhold, miljø, arbejdsmarked, ligestilling. I den forbindelse vil vi også gerne understrege betydningen af at styrke det folkelige nordiske samarbejde – det samarbejde, som foregår i foreninger og organisationer, venskabsbykæder og ungdomsudvekslingsprogrammer osv. Det er i dette arbejde, at den folkelige opbakning til det nordiske samarbejde skabes. Og det er også et vigtigt element i at sikre, at samarbejdet fortsat omfatter hele Norden, uanset tilhørsforholdet til Europa.

Den anden grundpille er samarbejdet om nærområderne. Også her er der tale om en videreudvikling af et påbegyndt samarbejde, og de væsentligste samarbejdsområder bliver miljøindsats og demokratiudvikling.

Arbejdsgruppens forslag om at udvide dette samarbejde med et program for det arktiske område og de oprindelige folks interesser kan vi selvfølgelig tilslutte os.

Den tredje og sidste grundpille er samarbejdet om europæiske spørgsmål. Specielt på dette område er det vigtigt, at man ikke gør sig naive forestillinger om samarbejdets rækkevidde. Der vil være områder som f.eks. erhvervs- og industripolitik, hvor de nordiske lande vil have meget forskellige interesser. Men omvendt vil der også være en meget lang række områder, hvor alle fem nordiske lande vil have en stærk fælles interesse i relation til den europæiske

udvikling. Her kan vi tilslutte os ministerens bemærkninger om det naturlige og det nyttige i at have policy-orienterede drøftelser såvel i Rådet som i ministerrådet.

Vi vil også gerne pege på, at vi på sigt kan se det europæiske samarbejde blive regionaliseret. Også i den forbindelse er det i den kommende situation vigtigt at have et stærkt nordisk samarbejde.

I en debat som denne er det også naturligt at sige noget om økonomien og strukturen for det nordiske samarbejde. Jeg skal ikke skjule, at vi finder, at det svenske forslag om på forhånd at nedskære bevillingerne er mere end bagvendt. Det naturlige måtte vel være at finde ud af, hvad samarbejdet skal omfatte, og hvilken struktur der vil være rigtig for det samarbejde, og så først derefter tage stilling til, hvilke økonomiske midler der skal til for at gennemføre disse beslutninger.

Vi har så noteret os, at samarbejdsministrene har lavet et kompromis for 1996-budgettet, som trods alt betyder en mindre nedskæring end den, Sverige havde foreslået. Det tager vi til efterretning, men jeg skal ikke skjule, at det er uden nogen som helst form for begejstring, at vi gør det.

I Socialdemokratiet er vi meget villige til at se på økonomien både i forhold til institutionerne og til projekterne og også ud fra det, som ministeren kaldte den nordiske nytteværdi. Men vi finder det faktisk temmelig hovedløst at starte denne proces med økonomiske nedskæringer.

I den nye situation øges også behovet for strukturelle ændringer i selve Nordisk Råd. Og her finder vi det ikke mindst vigtigt at styrke partigruppernes indflydelse i Rådet, også selv om det jo vil ske på bekostning af delegationernes naturlige eller traditionelle indflydelse.

Både dette og en tiltrængt ændring af udvalgsstrukturen vil blive genstand for drøftelser i Rådet både på Sessionen i Reykjavik og – går jeg ud fra – også i det kommende halve år. I den forbindelse finder vi også, at det må være rigtigt at drøfte, om Rådet fortsat skal anvende så mange ressourcer på behandling af forslag fra enkeltmedlemmer, hvis disse forslag ikke kan finde en bredere opbakning.

Til sidst vil jeg blot sige et par ord om arbejdsgruppens forslag om temadebatter eller temasessioner, som vi finder er en fortræffelig idé, fordi den ud over, skal vi sige de egentlige medlemmer af Rådet, også kan inddrage andre parlamentarikere fra ressortudvalg i de respektive parlamenter.

Men i forbindelse med dette forslag har udvalget også foreslået, at man fremover ikke længere skal have to, men kun én session. Det er vi for vores vedkommende noget betænkelige over for, fordi man ikke skal glemme, at det er i det arbejde, der foregår på sessionerne, at man har den helt nære og tætte kontakt mellem parlamentarikerne og ministerrådet. Det samme tætte samarbejde vil man slet ikke have – i hvert fald ikke på samme forpligtende manér – på temasessioner eller temakonferencer.

Så ja til konferencerne, men megen tvivl om, hvorvidt det er rigtigt at skære antallet af sessioner ned til kun én årlig session. Der var faktisk en god årsag til, at vi for et par år siden lavede en kortere forårssession og så en kort efterårs-session.

Knud Enggaard (V):

Tak til ministeren for de synspunkter, hun redegjorde for på regeringens vegne. Jeg tror, det er på et godt tidspunkt, Folketinget har denne debat om det nordiske samarbejde. Det er ualmindelig aktuelt på baggrund af, at nordisk samarbejde står i overgangen imellem, hvad vi har levet med i en årrække, og de vilkår, som vi kommer til at møde i den kommende tid. Derfor tror jeg også, at det er en god opfølgning af den debat, vi havde i efteråret, hvor vi bl.a. drøftede, hvordan undersøgelserne og drøftelserne om den nye arbejdsform skulle være, og hvor jeg er glad for at vi mødtes i en enighed om, at det var en fælles anstrengelse mellem regeringerne og parlamentarikerne. Jeg mener stadig, at dette har sparet en arbejdsgang, og at det tætte samarbejde, som jeg har forstået der har været – jeg har ikke selv deltaget i dette udvalg; det er der andre her, der har – imellem parterne, og den åbne drøftelse som er fulgt af det, har været frugtbar i den meget korte tid, som har været til rådighed, opgaven taget i betragtning.

Det er ikke sædvanligt, at man i spørgsmål, som vedrører flere lande, og hvor mange deltagere er interesseret, er i stand til at gennemføre en undersøgelse og nå frem til et resultat på så kort tid, som tilfældet har været her.

Det er givet efter Venstres opfattelse, at det nordiske samarbejde må fortsætte, men at vi jo også må erkende, at der er en række nye vilkår, hvor der kan være behov for nye former. Vi har allerede igennem de seneste år gennemført en række ændringer – fru Dorte Bennedsen nævnte de udenrigspolitiske spørgsmål, som var kommet ind i det – vi har haft spørgsmålet om aktivt

formandskab, som har været en gevinst, og der har i hele arbejdet omkring nærområderne været tilført en nødvendig opgave, som i allerhøjeste grad har været en fælles nordisk interesse, og som et langt stykke hen ad vejen er lykkedes.

Det, vi i dag står over for, er som bekendt, at tre af Nordens lande er medlemmer af Den Europæiske Union, at Norge og Island er placeret udenfor, men inden for EØS-aftalerne, og at Færøerne og Grønland har deres særlige aftaler. Det giver en særlig opgave for Danmark med at prøve at holde og forstærke båndene inden for Vestnorden, som desuden er Danmarks helt særlige kulturelle bastion i kraft af det sprog, som et langt stykke er fællesnævneren for vores meningsudveksling og samvær og vores historie.

Derfor betyder rigsfællesskabet meget for os, og nordisk samarbejde kan være en god og nødvendig hjælp til at fastholde rigsfællesskabets værdier.

Det er vigtigt, at Norge og Island i den kommende tid ikke glider væk fra de tre andre nordiske lande. Det er vigtigt, at de i den videre udvikling også af de ting, som er EU-relaterede, følger et spor, som så langt som muligt er parallelt med det, de tre andre lande, herunder Danmark, følger.

Det er ingen kunst at uddybe forskellighederne. Opgaven ligger i, at vi følges så langt som muligt, også med henblik på at vi måske en dag kan se en lykkeligere situation, hvor Norden kan være samlet inden for EU.

Jeg vil give et enkelt eksempel på de problemer, som allerede nu viser sig. Den nordiske pasunion er jo noget af det værdifulde, noget arvegods, som vi altid har været stolte af, og som indebærer mange folkelige værdier. Det er vigtigt, at pasunionen bevares; og når vi nu ser en situation, hvor tre af de nordiske lande i kraft af det særlige samarbejde inden for Schengen-aftalen muligvis står over for fra den 26. marts at være knyttet til dette samarbejde, opstår der tilsyneladende et problem for Norge, som i så fald vil have et behov for at have sin selvstændige paskontrol i forhold til den lange grænse til Sverige og til færgeforbindelsen til Danmark – for nu at nævne vores egne interesser.

Det er meget vigtigt, at et sådant kerneområde i det nordiske samarbejde som pasunionen kan fortsætte, men at man også er i stand til at tilpasse dette forhold til de realiteter, som vi møder i Europa, og derigennem finde løsninger.

Jeg har forstået, at Norge er på vej til at ville foreslå, at de på egen hånd er klar til at varetage den ydre paskontrol inden for denne aftale.

Det ville da være en udmærket løsning, og jeg vil gerne spørge ministeren om hendes forventninger til, at det arbejde, som er sat i gang på det område, kan lykkes, for jeg tror, vi her er ved et kernepunkt, som, hvis det lykkes, vil bevise, at de ting, vi her taler om – skillelinjer og vanskeligheder – kan overkommes. Hvis det ikke lykkes, vil det omvendt give en skuffelse, som vil kunne mærkes i hele det nordiske område og hos alle gode venner af nordisk samarbejde.

Et andet område af samme karakter, jeg vil nævne, er dele af det grænsekommunale samarbejde, som vi også har været meget glade for. Det grænsekommunale samarbejde er f.eks. en fælles norsk-svensk toldbehandling langs deres grænse. Jeg har forstået, at der nu er vanskeligheder ved, at en norsk tolder kan effektuere EU's toldregler på vegne af Fællesskabet, og at man altså skal finde løsninger på det, men jeg beder om, at man sætter alle kræfter ind på, at sådanne opståede problemer i denne specielt følsomme fase bliver behandlet hurtigt og løst på en sådan måde, at tilliden til det nordiske samarbejde kan bevares, samtidig med at man er i stand til at leve op til de vilkår, som de tre landes medlemskab af EU forudsætter.

Det kommende samarbejde er som bekendt foreslået delt op i tre søjler: Det traditionelle nordiske samarbejde, som væsentligt baserer sig på det kulturelle, den europæiske søjle samt nærområderne omfattende Baltikum, Østersøen i øvrigt, Skt. Petersborg-området, Barentsregionen og de Arktiske områder.

Jeg tror, det er en rigtig opdeling. Den er realistisk, og den vil være i stand til at samle interesse omkring de problemer, som skal håndteres inden for hver af disse søjler.

At vi i tilknytning til det skal opbygge en struktur inden for nordisk samarbejde, som matcher en sådan tredeling i disse tre søjler, tager jeg som en given ting, og jeg sporer, at der er betydelig vilje til, at man kan finde frem til, hvordan en sådan organisatorisk opbygning kan være.

I den sammenhæng kommer også spørgsmålet ind om et eftersyn af det nordiske samarbejde. Det tror jeg er en god lejlighed. Begrebet »nordisk nytte« har været nævnt af ministeren. Jeg tror, ministerens definition er forstandig – det er et stærkt ord i min mund – og jeg er glad for, at den deles af andre, sådan at den får mulighed for at blive realiseret.

Den bygger jo på, at hvad der gøres bedst i nordisk regi, skal udføres i nordisk regi, men at det, der er bedst i dansk eller finsk regi, gøres nationalt, og det, der er bedst i europæisk regi, henligger dér.

Det vil uundgåeligt betyde, at en række af de mange funktioner, som er bygget op i årenes løb, og som vel i det væsentlige er knyttet til ministerrådets funktion, vil skulle forenkles. Det tror jeg er rigtigt, men det betyder også, som det allerede har været nævnt, at rækkefølgen i hele spørgsmålet om eventuelle besparelser ville være rigtig, dersom man startede med at analysere de fremtidige opgaver og efterfølgende fandt ud af, hvilke ressourcer der var nødvendige.

Det er en forkert rækkefølge, som de svenske sparebestrebelselser har givet anledning til. Det har der allerede været talt en hel del om, og jeg tror, der er almindelig enighed fra dansk side om, at en anden rækkefølge havde været den rigtige, den saglige.

I den forbindelse mener jeg, at et forslag om at samle præsidiets sekretariat i Stockholm med ministerrådets sekretariat i København er lige så rigtigt, som det var for et par år siden, da det var fremme og fik dansk tilslutning. Venstre er tilhænger af, at man realiserer den plan – også på grund af den synergieffekt, som kan være knyttet til, at de to sekretariater er samlokaliseret. Det vil kunne give både inspiration og besparelser, og begge dele har vi brug for.

Vi har også brug for, at det fremtidige samarbejde stadig har en nær kontakt til, hvad der foregår i Europa. Jeg tror, der er et sådant nært forhold imellem de nordiske opgaver og det, som har sit udgangspunkt i det europæiske samarbejde, at det er vigtigt for nordisk samarbejde at være til stede dér, hvor processen løber – i Bruxelles, for nu at nævne det ved navn.

Jeg ved også, at det ikke er særlig enkelt i forhold til den traditionelle opbygning af, hvordan landene henter deres informationer, men en eller anden form for kontakt i forhold til det sted, hvor Europas udvikling nu engang har sit centrum i disse år, tror jeg vil være nødvendig.

Det er også vigtigt, at partigruppernes rolle styrkes. Det vil kunne give ny politisk beslutningskraft. Det kræver naturligvis nogle midler, men det kræver også hos parlamentarikerne en vilje til at forenes om handling. Og jeg har i den sidste tids udvikling sporet, at der blandt parlamentarikerne er en sådan vilje.

Med disse betragtninger vil jeg sige, at jeg ved den kommende session i Reykjavik, hvor vi ser de mere eksakte forslag til, hvordan samarbejdet skal udformes, er optimist med hensyn til, at der kan komme et godt resultat.

Hans Engell (KF):

Først vil jeg takke ministeren for en solid og gennearbejdet tale, som jeg kan tilslutte mig.

Jeg tror ligesom ministeren for nordisk samarbejde, at den kommende session i Nordisk Råd bliver meget afgørende for Nordisk Råds fremtid. Spørgsmålet er, om vi med de beslutninger, der træffes i Reykjavik, kan sikre en mere moderne resultatorienteret indretning af det nordiske samarbejde, om vi kan koncentrere opgaverne og gøre Nordisk Råd til en egentlig politisk orienteret samarbejdsorganisation, eller om vi skal køre videre i ret nedslidte spor med risiko for, at nordisk samarbejde kører ud på sidesporet og bliver et lavt prioriteret, uinteressant politisk samarbejdsområde.

Det er det ansvar, som ministre og parlamentarikere tager på sig, når vi mødes i næste uge til den nordiske session.

I den konservative folketingsgruppe er der ingen tvivl om, at Nordisk Råd fortsat har en eksistensberettigelse, og at vi på mange vigtige områder kan bruge det nordiske samarbejde. Men det forudsætter en vilje til at skære opgaver væk, at gøre nordisk samarbejde mindre bureaukratisk og mere politisk, og at vi formår at placere det nordiske samarbejde i relation til den europæiske proces, der foregår hurtigt.

Ethvert internationalt samarbejde må bedømmes ud fra sin samtid. I mange år – efterkrigsårene – var Nordisk Råd et særdeles vigtigt forum for beslutninger, der berørte hver enkelt borger i de nordiske lande: pasunionen og samarbejdsaftaler på det sociale, det kulturelle og mange andre områder, der blev oplevet som relevante og betydningsfulde for hver enkelt nordbo.

I dag er Den Europæiske Union den afgørende politiske og økonomiske faktor i Europas udvikling. Tre nordiske lande er nu medlemmer, og Nordisk Råd hverken kan eller skal udgøre noget alternativ til den proces.

Jeg vil gerne beklage, at det ikke lykkedes at samle alle fem nordiske lande som medlemmer af EU. Jeg mener, det havde været utrolig betydningsfuldt også for det nordiske samarbejde, hvis Nordisk Råd på ganske samme måde,

som Benelux-landene anvender deres samarbejdsorganisation, kunne have udviklet sig til et regionalt kraftfelt politisk, kulturelt og økonomisk inden for EU, men med Norges og Islands nej til EU-medlemskab i denne omgang er dette ikke et aktuelt tema i dag. Derfor har vi alligevel brug for Nordisk Råd, og derfor vil nordisk samarbejde også i fremtiden kunne spille en værdifuld rolle, hvis vi vel at mærke formår at gennemføre de ganske store ændringer, der nu er lagt op til.

På sessionen skal vi behandle den plan, som reformgruppen netop har færdigudarbejdet. Som ministeren nævnte, har ministeren og jeg været de to danske medlemmer på henholdsvis ministerrådets side og parlamentarikersiden, og jeg mener, der er grund til tilfredshed med det resultat, der foreligger, selv om det som alle politiske oplæg bærer præg af en del kompromiser.

Når det gælder det politiske indhold og den kommende struktur, er der tale om klare forbedringer og en vigtig opstramning, men jeg tror, at vi politikere skal gøre os klart, at nordisk samarbejde kun får ny energi og dynamik, hvis der er tilstrækkelig politisk vilje og visioner til stede. Vi har som danske og som nordiske partier nu en interesse i og en forpligtelse til at give det nordiske samarbejde en højere prioritet, og vi skal gøre det i erkendelsen af, at vi har nogle fælles nordiske værdier inden for kultur, uddannelse, forskning og miljø, som vi skal styrke og udbygge. Til gengæld skal vi turde sige fra og kaste opgaver fra os, som enten må løses nationalt, i en EU-sammenhæng eller slet ikke.

Nordisk samarbejde spreder sig i dag over alt for mange områder, alt for mange institutioner og projekter, som får penge efter alt for megen automatik. Derfor er jeg tilfreds med den gennemgang af institutionerne, som der nu er lagt op til.

Der er for mig ingen tvivl om, at det nordiske budget i de kommende år næppe bliver udvidet. Vi skal altså prioritere inden for de ca. 700 mio. kr. eller mindre, der er til rådighed. Derfor er det vigtigt at sats på områder, der virkelig betyder noget for den enkelte borger i Norden og for vores virksomheder. Hvad Norden gør i fællesskab, skal den gøre flot og stort. Det vil kræve en benhård politisk vilje til at skære og til at stå imod den hærskare af lobbyister og interessenter, som vil melde sig, når budgettet går for nær, men det er opgaven, hvis det samarbej-

de, vi ønsker, skal bevare sin lue og sin dynamik. Vi må arbejde efter en struktur, hvor vi bruger langt færre kræfter på at være sagsbehandlende og flere på at tale politik og indflydelse på nordiske synspunkter på den europæiske dagsorden.

Det er vigtigt, at vi gør os klart, at Nordisk Råd aldrig kan blive en formel del af EU-beslutningsprocessen, men Nordisk Råd har en betydning før og efter EU's beslutninger. Først og fremmest er det vigtigt, at vi gør samarbejdet nærværende for folk i Norden.

Jeg er glad for, at de tre hovedopgaver for Nordisk Råd, som jeg også selv skitserede i en tale i Island i december, nu er blevet en slags fælles gods i vores rapport, nemlig det fællesnordiske, EU-plattformen og forholdet til nær-områderne.

Jeg er ikke i tvivl om, at Norden i forhold til de baltiske stater og Barentsregionen har en helt særlig opgave. Vi har i Baltikum opgaver og forpligtelser, som andre lande ikke på samme gode måde kan løse, med at udvikle demokratiet og med at fremme social, økonomisk og miljømæssig udvikling. Her kan vi gå ind og gøre en indsats, som ikke alene er værdsat, men som også kan give de store resultater, og som ikke skaber politiske konflikter i området, på samme måde som hvis andre lande valgte en tilsvarende aktiv rolle. Derfor er det vigtigt, at denne del bliver en formel del af det nordiske samarbejde, og at den får en særlig høj prioritet i de kommende år.

Med andre ord er der lagt op til en spændende session, hvor det bliver afgjort, om nordisk samarbejde med udbytte og indhold kan bære os ind i en ny tidsalder og møde nye udfordringer. I den konservative gruppe håber vi, at det bliver resultatet, og vi vil aktivt arbejde herfor.

Anni Svanholt (SF):

Jeg vil også gerne sige tak til ministeren for en god og grundig tale om det vigtige emne: Det nordiske samarbejde.

Arbejdet i Nordisk Råd har i den korte tid, jeg har deltaget, været meget præget af debatten om de nordiske landes eventuelle medlemskab af EU og konsekvenserne af det, og højdepunktet i denne debat om Norden og EU blev jo uægtelig sessionen i Tromsø, hvor Finland og Sverige lige havde valgt at blive medlemmer af EU og Norge netop stod foran folkeafstemningen.

Sessionen besluttede at nedsætte en arbejdsgruppe af både parlamentarikere og ministre, der skulle komme med oplæg til det fremtidige

samarbejde i Nordisk Råd efter afstemningerne. Resultatet skal fremlægges på den kommende session i Reykjavik, og det ser vi meget frem til.

Jeg vil ikke her forholde mig konkret til det sidste resultat af arbejdsgruppens arbejde, men jeg vil selvfølgelig benytte lejligheden til at give udtryk for SF's holdning til det fremtidige samarbejde i Nordisk Råd. Der bliver jo i forbindelse med sessionen lejlighed til at fordybe sig nærmere, og vi får også først papirerne på et senere tidspunkt.

I SF har vi i forbindelse med de danske EU-afstemninger sagt, at hvis de nordiske lande blev medlemmer af EU, ville det nordiske samarbejde få stor indflydelse på EU. Den nordiske stemme ville blive stærkere, og den kritiske linje over for EU ville blive styrket. Man skal jo ikke glemme, at der er en stærk kritisk holdning til EU i de nordiske lande. Afstemningerne viste, at halvdelen af befolkningerne er imod EU. Det skal respekteres, og det skal naturligvis præge vor holdning fremover.

Nu står vi så over for den situation, at Finland og Sverige er blevet medlemmer af EU, og Norge og Island ikke er medlemmer, og den situation må helt klart give anledning til overvejelser om, hvordan det fremtidige samarbejde skal være.

I SF mener vi, at Nordisk Råd skal styrkes og udvikles. Et styrket Nordisk Råd skal sætte sin egen dagsorden og kan bl.a. herved sætte dagsordenen i forhold til EU på væsentlige områder. Nordisk Råd er i den forbindelse helt enestående, idet både parlamentarikere og ministre mødes på lige fod. De værdier, der er grundlaget for det, der er blevet kaldt »den nordiske model«, skal påvirke og præge det fælles nordiske samarbejde i EU.

I Nordisk Råd er der gode traditioner for og erfaringer med et mangeårigt samarbejde, der også har udviklet sig og er blevet mere omfattende i takt med nye udfordringer. Her tænker jeg især på samarbejdet med de baltiske lande, arbejdet i Østersørådet, de nye opgaver i Arktis og Barentsområdet samt Skt. Petersborg-området. Det er et meget vigtigt arbejde, der her er sat i gang, og det skal selvfølgelig uformindsket videreføres og videreudvikles.

Arbejdet i Nordisk Råd har altså i årenes løb ændret sig og udviklet sig. Hele tiden har Nordisk Råd været i stand til at tage udfordringer op og skabe fornyelse. Derfor kan Nordisk Råd efter SF's opfattelse også helt naturligt tage nye opgaver op.

Vi mener, at Nordisk Råd i fremtiden meget aktivt skal satse på udenrigs- og sikkerhedspolitikken. Der er behov for et forum, som kan markere sig stærkt i den sikkerhedspolitiske debat. Nordisk Råd skal være stedet, hvor der debatteres sikkerhedspolitik ud fra en meget bred opfattelse, og hvor væsentlige sikkerhedsspørgsmål sættes på dagsordenen. Ingen af de nordiske lande er medlemmer af Vestunionen og er dermed ikke bundet af den militære blok-dannelse. Vi mener også i SF, at de nordiske lande kan spille en central rolle som formidlere af freds- og konfliktforebyggende politik. I forholdet mellem de baltiske lande og Rusland vil de nordiske lande også kunne medvirke som formidlere i en konstruktiv dialog. Udenrigs- og sikkerhedspolitikken bliver efter SF's opfattelse en hovedopgave.

En anden hovedopgave er samarbejdet om miljø- og energipolitikken. Her står vi over for en række store uløste opgaver. Det, der i særlig grad trænger sig på, er en fælles nordisk energipolitik, der skal have som mål at afvikle atomkraften, og som også samarbejder med de baltiske lande og Rusland om energiforsyningen. Vi har alle en fælles interesse i at få udviklet alternativer til de meget usikre atomkraftværker både i Norden og i nærområderne, ikke at for-glemme Barsebäck, og problemet med det allerede eksisterende atomaffald, som truer os og miljøet, må også løses i fællesskab. I øvrigt mener vi, at Østersørådet skal have en mere fremtrædende rolle inden for miljø- og energiområdet, og derfor bør det også styrkes med sekretariatsbistand fra Nordisk Råd.

Endelig skal jeg hermed også tilkendegive, at vi i SF naturligvis fortsat mener, at de nuværende samarbejdsområder skal fastholdes, og at Nordisk Råd skal have fornyet styrke på alle de tidligere omtalte områder, som ministeren uddybede i sin tale.

Med andre ord mener vi altså, at Europa har brug for et stærkt og handlekraftigt Nordisk Råd.

Aage Brusgaard (FP):

Jeg synes, det er en lidt mærkelig debat. Dagsordenen er en betænkning og indstilling om beretningen: Nordisk Råds virksomhed 1994. Det er altså den trykte bog her, og normal procedure ville så være, at det var det, der stod i denne bog, vi diskuterede, men i ministerens og de andre ordføreres forelæggelse hørte jeg faktisk ikke et ord nævnt om, hvad der er sket i

1994, altså hvad der er skrevet i beretningen. Man henholder sig udelukkende til, hvad der forventes at ske i 1995 og frem, så det må jeg også prøve at koncentrere mig lidt om.

Som ministeren sagde i sit indlæg, er der nye tider på vej i nordisk samarbejde, og nordisk samarbejde har faktisk hidtil været identisk med internt samarbejde mellem de fem lande og de tre selvstændige områder. Det er, som om det skulle være slut nu, eller også skulle det i hvert fald udbygges.

Vi kunne så tage en debat her i dag om det, der er sket indtil nu, og vurdere, om det har været godt. Det er der ligesom ikke lagt op til at man vil, og det tror jeg da er ret godt begrundet, for det, der er sket i nordisk samarbejde indtil nu, er egentlig ikke rigtig noget at prale af over for befolkningen.

Vi har så fået en ny rapport eller et forslag »Nordisk samarbejde i en ny tid«, og der er opstillet tre pinde om, hvad vi skal for fremtiden. Også dér vil jeg godt starte med lidt kritik. Vi får et 17 siders forslag skrevet på et ikke-dansk sprog. Jeg vil faktisk påstå, at der ikke er nogen her i salen, heller ikke de, der er ordførere, der har læst de 17 sider. Hvis der skulle være én, så ræk lige fingeren i vejret. Nej, der var ingen. Jo. Jeg tror, du lyver.

Med det store sekretariat og med de store udgifter, vi har, mener jeg det burde være en selvfølge, at vi i hvert fald havde affattet det på dansk, så også en ganske almindelig morsingbo kunne læse, hvad der stod. Hvis man skal forstå det her, skal man læse det mindst tre gange, og det synes jeg faktisk er for dårligt.

Men jeg vil prøve at koncentrere mig lidt om de tre pinde.

Pind 1 er det interne nordiske samarbejde, altså faktisk det, vi har haft siden starten i 1954, eller hvornår det nu var, det hele gik i gang.

Fremskridtspartiet har haft det synspunkt, at vi selvfølgelig skal have et samarbejde med vores nordiske naboer, men at det mere skal foregå på regeringsplan og ikke som nu, hvor det er folketingsmedlemmer og embedsmænd i stribevis, der rejser de nordiske lande rundt.

Pind 2 er så noget nyt: Det europæiske og internationale spørgsmål. Det er altså en ny søjle. Jeg vil hellere kalde det en dobbeltsøjle. Danmark er medlem af EU, og det er dér, vi taler om internationale spørgsmål med dem, vi skal snakke sammen med, og nu kommer både Finland og Sverige også med i EU. Jeg frygter altså, det bliver en dobbelt diskussion, hvor det

ene råd faktisk ikke rigtig ved, hvad det andet råd foretager sig.

Pind 3 hedder: Samarbejde med Norden i nærområder. Norden i nærområder kan jo være et vidt begreb, men syd for Danmark er de altså medlem af EU, og nord for de nordiske lande er interessen begrænset, så det må altså være de baltiske lande, man her tænker på. I den forbindelse har vi Østersørådet og andre organer, hvor man kan diskutere disse spørgsmål, så jeg mener faktisk heller ikke, at det er nødvendigt at have det som noget særligt under Nordisk Råd.

Vi har tilsyneladende fået nogle ret så fornuftige socialdemokrater i vort broderland Sverige, som vil til at skære og spare lidt, og det ser Fremskridtspartiet frem til. Jeg ved godt, at ministeren sluttede sin redegørelse med, at der indgås en slags kompromis, hvorefter der skal spares, jeg tror det er 30 mio. kr., hvis vi lægger tallene sammen, mens svenskerne vel har ønsket 150 mio. kr. Men vi håber i hvert fald, at det kun er et forlig for 1996, og at svenskerne vil kræve yderligere besparelser i årene fremover, for der er altså ingen tvivl om, at vi kun kan begrænse udgifterne ved besparelser.

Også konservative toppolitikere har en gang imellem nævnt ved festlige lejligheder, at der skulle spares på Nordisk Råd, men når de så kommer frem til linjen, er det også, som om De Konservatives mod har svigtet.

Hvis det er sådan, at svenskerne fremover holder fast på deres besparelsesmål, bliver det vel også nødvendigt at diskutere besparelser helt ind til benet og altså måske en sammenlægning af Nordisk Ministerråds sekretariat med Nordisk Råds sekretariat. Jeg synes da godt, at jeg lige vil spørge ministeren, om det er noget, der har været diskuteret, eller om det er en meget fjern tanke.

Så hørte jeg i ministerens tale, at der som noget nyt er kommet en nordisk kultur- og miljøpris. Det vil jeg som fremskridtsmand også gå imod. Vi ved, at når der skal uddeles priser, skal der nedsættes nye udvalg, nye grupper, der skal rejse de nordiske lande rundt for at finde en virksomhed, der har opført sig pænt. Hvis nu det bliver en svensk virksomhed det første år, skal det jo være en finsk næste år osv., for det skal selvfølgelig gå på omgang. Det bliver altså et nyt rejseudvalg, man her stabler på benene. Hvis vi skal have en natur- og miljøpris, kan hvert enkelt land lave det for sig selv; der er ingen grund til, at det skal foregå i et nordisk

forum. Det er, som om man med lys og lygte søger nye opgaver, for at befolkningen skal tro, at der er en vis seriøs fordel ved at have et Nordisk Råd.

Det, jeg her har forsøgt at sige, er, hvorfor vi har taget forbehold i beretningen. Det er altså, fordi vi er modstandere af det samarbejde, der har været indtil nu, og håber, at der fremover kan ske besparelser i det nordiske samarbejde, og derfor stemmer vi imod ved andenbehandlingen af selve beretningen.

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg vil gerne starte med at sige tak til ministeren for en grundig og seriøs tale.

Som flere andre ordførere har nævnt, er det rigtigt, at næste uge bliver en vigtig uge i Nordisk Råds historie. Meget er forandret. Den proces, der startede, da Danmark i 1972 tilsluttedes Fællesmarkedet, er nu fortsat med, at yderligere to lande fra Norden er blevet medlemmer.

De spørgsmål, der trænger sig på, er, hvad der bliver tilbage af det nordiske samarbejde efter denne udvikling, og dernæst hvad det er, der gør, at vi holder fast i det nordiske samarbejde. Hvad er det, der gør, at vi holder af det nordiske samarbejde på trods af de ændringer, der sker, hvor det ene land efter det andet, nu i alt tre lande, også har engageret sig til anden side? Hvad er det, der gør, at vi holder fast i og holder af det nordiske samarbejde, når vi ved, at det er bureaukratisk?

Det er utroligt, at EF har fået skyld for at være særlig bureaukratisk, når man ser, hvad Nordisk Råd kan præstere, for det er sandelig ikke småting. Vi ved, det er omstændeligt, vi ved, det er besværligt, vi ved, det er dyrt, og vi har også somme tider beskrivelser af, at det er fattigt på resultater. Eller er det? Resultaterne er måske mere synlige for den enkelte borger i Norden, end andre former for regionalt samarbejde er.

På grund af det nordiske kultursamarbejde og samarbejdet på andre områder er der utrolig mange projekter. Der er mange kulturelle tiltag, der er mange undervisnings tiltag, der er mange arbejdsmarkedsinitiativer, der er RTV-produktioner, der er bogudgivelser, pladeudgivelser og andre ting, som er så utrolig synlige for den enkelte borger i Norden. Fordi der er så mange synlige resultater, tror mange nordiske borgere formentlig, at det nordiske samarbejde er mere succesrigt, end det egentlig er.

I modsætning til det kan man sige, at der er mange af resultaterne på EU-samarbejdsområdet, som overhovedet ikke ses. Der ses noget kun, hvis det går i stykker. En af fordelene ved det nordiske samarbejde er måske, at der er nogle helt synlige konkrete resultater. Jeg har da f.eks. meget nydt den store, flotte bog om nordisk sang- og visekunst, der blev udgivet her for ikke ret længe siden, og der er mange ting, som man kan tage i hånden og sige, at det er et resultat af det nordiske samarbejde.

Men der er også mange områder af det nordiske samarbejde, som ikke fungerer særlig godt, og hvor man kan henvise til handelshindringer, som man aldrig nogen sinde ville have accepteret i EU. På andre områder har der været årelange blokeringer af det ene land mod de andre. Det er i virkeligheden ikke særlig kendt, men der er jo heller ikke meget at reklamere for i den forbindelse.

Yderligere kan man sige, at meget af vores lovgivning er ens, uden at der har været tale om tvangsharmonisering. Det er også en kæmpe fordel, at man kan vise hen til, at man har lavet ensartet lovgivning på områder, hvor andre regionale samarbejdsorganer slet ikke kan opvise resultater. Jeg kan som eksempel nævne det retspolitiske område, hvor de nordiske lande har en fælles holdning til, at den kriminelle lavalder er 15 år, mens der i de øvrige lande i Europa er meget stor forskel på, hvordan man betragter denne aldersgrænse. Der kan altså nævnes eksempler på, at man har fundet frem til fornuftige løsninger, som alle nordiske lande er helt enige om.

Ministeren brugte i sin tale formuleringen: »Nordisk Råd skal være et centralt forum, hvor fællesnordiske standpunkter kan formuleres og udvikles.« Det tror jeg er vigtigt at have for øje, når vi skal tænke på, hvad vi skal bruge det til i fremtiden. De fællesnordiske standpunkter er en form for bagage, vi skal have med, når vi arbejder uden for Norden, i Østersøregionen, i FN, i EU, og når vi arbejder nationalt. Det er en form for bagage, som kan stive vores egen identitet af, og som også kan sikre os en form for fodslag med nogle andre medlemslande; men det er også eksklusivt at have en nordisk bagage med.

Da vi diskuterede de nye baltiske landes associering med Norden, diskuterede vi, om Baltikum overhovedet hørte med til Norden. Man er altså straks i gang med noget eksklusivt, når man diskuterer, hvad fællesnordiske stand-

punkter er. Hvis man har fællesnordiske standpunkter, definerer man også samtidig en grænse, uden for hvilken det fællesnordiske ikke gælder; så er der lande, der ikke er med.

Det er selvfølgelig en illustration af, at det nordiske samarbejde allerede nu er så fuldt udbygget, at det omfatter alle de lande, der kan være med, og yderligere lande kan kun komme på tale som associerede medlemmer. Vi har lidt af den samme diskussion i Europarådet, hvor vi i øjeblikket eller gennem flere sæsoner faktisk har haft nogle meget heftige diskussioner om, hvor langt Europa går. Er Kaukasus med? Skal Nordkap og Nordkaukasus være med i Europarådet? Skal vi acceptere, at Rusland, som er en republik, der rækker ind over Europa, skal være med helt over til Vladivostok, som jo altså går ud til Stillehavet?

Nordisk Råd har allerede nu den udbygning, det kan få. Det kan ikke blive større, og derfor er der også en tendens til at vende sig mod sig selv og sige: Vi har det nordiske samarbejde, og det er godt; det definerer nordisk identitet for os. Det er også lidt eksklusivt, og det er selvfølgelig i sig selv en fare.

Det skal vi have for øje, når vi ændrer på Nordisk Råds fremtidige opgaver, og når vi skal diskutere, hvordan strukturen skal være, og også, hvordan arbejdsområderne skal være, og på hvilke områder der skal ske besparelser. Det kommer vi selvfølgelig ikke uden om, når der er medlemslande, som allerede nu annoncerer væsentlige besparelser.

Jeg vil blot slutte med at sige, at det nordiske samarbejde ikke er dødt, fordi der er visse af medlemmerne, som også engagerer sig i EU. Jeg tror fortsat, at vi har hårdt brug for det nordiske samarbejde, om ikke af andre så af psykologiske grunde og for at styrke os selv i det yderligere regionale samarbejde, vi er med i, men det må ikke være sådan, at Nordisk Råd blokerer for det udvidede europæiske samarbejde. Det ville være til stor skade for hele Europa.

Jette Gottlieb (EL):

For de fleste danskere er det formaliserede nordiske samarbejde noget selvfølgeligt og noget tilvant omtrent som en stille brusen fra et fjernt vandfald, som man først ville blive opmærksom på, hvis det en dag forsvandt.

Men det nordiske samarbejde har det vanskeligt. Nogle af de mere konkrete resultater af års nordisk samarbejde er truet. Den nordiske pasunion, der sikrer, at vi kan rejse frit og uden

formaliteter mellem landene i Norden, er ikke mere en selvfølge. Det fællesnordiske arbejdsmarked kan ligeledes stå foran sin afslutning.

Set med det nordiske samarbejdes øjne er der ikke sket noget principielt nyt. Arbejdet har i årevis, ja, faktisk siden 1. januar 1973 fungeret, selv om Danmark var medlem af EF, de andre ikke. Situationen er fortsat, at nogle er medlemmer – Danmark, Sverige, Finland – og at de andre ikke er det.

Det nye sker i EU. Den egentlige årsag til, at der er problemer for det nordiske samarbejde, er udviklingen i Den Europæiske Union, den stadig stigende integration, den stadig mere dybtgående ensretning, og Sveriges og Finlands medlemskab stiller naturligvis sagen på spidsten.

Et eksempel: Den 26. marts i år skal Schengenaf-talen træde i kraft. Aftalen skal gøre det muligt for EU's borgere frit at passere grænserne mellem EU-landene, mens kontrollen ved EU's ydre grænser styrkes. Der var ganske vist et klart forbehold, som den danske befolkning forsøgte at tage ved afstemningerne om Edinburgh-Aftalen, om, at Danmark ikke skulle tilslutte sig Schengen. Men siden har den danske regering gjort alt for at komme med alligevel med observatørstatus, og derfor får Schengenaf-talen og Danmarks, Sveriges og Finlands holdning til den stor betydning for den nordiske pasunions fortsatte eksistens.

Til EU's ydre grænser hører grænserne mellem Norge og Sverige – EU's længste landegrænse – og mellem Norge og Finland. Hvad der nu er lagt op til er, at hvis Sverige og Finland tilslutter sig Schengen, skal den fri grænsepassage langs Norges 2.300 km grænse til de to lande lukkes.

Et af de problemer, der er i ændringen af muligheden for den fri pasunion, er, som hr. Knud Enggaard formulerede det, at det er et problem for Norge, da Norge nu besluttede ikke at være med; men så enkelt er det ikke. Den simple løsning er jo, at de tre lande ikke tilslutter sig Schengenaf-talen, og det er måske i virkeligheden dér, problemet ligger.

Statsministrene fremhæver i deres erklæring fra mødet i København den 29. januar de mange gode sider ved det nordiske samarbejde og udtrykker ønsket om, at det skal fortsætte og udbygges.

»Nordiske borgere lægger stor vægt på at leve i en fredelig og åben region med fri bevægelighed over grænserne for nordiske borgere,

således som det er opnået i det nordiske samarbejde.«

Således skriver statsministrene, samtidig med at de helt fortier, at tre af dem gennem tanker om deltagelse i EU's Schengensamarbejde om fri bevægelighed mellem EU-landene og den kommende EU-konvention om de ydre grænser reelt underminerer den nordiske pasunion. Men der er som sagt to løsninger på det problem.

»I internationalt samarbejde står de nordiske lande sammen om fælles positioner og fælles indsats i de mange sammenhænge, ikke mindst i FN. Statsministrene lægger vægt på, at dette samarbejde fortsætter«, erklærer statsministrene, samtidig med at tre af dem er i fuld gang med at samordne deres standpunkter i FN med 12 andre europæiske lande, heriblandt et antal tidligere kolonimagter, hvis syn på verden i almindelighed og på ulandene i særdeleshed ligger milevidt fra de holdninger, vi i Norden normalt bryster os af at fremkomme med.

Sandheden er, at når man befinder sig i EU-sfæren, tager man ikke hensyn til det nordiske, og har man den nordiske kasket på, fortier man, hvad man foretager sig i EU. Konsekvensen er, at såvel den nordiske samarbejdsminister som statsministeren og hr. Hans Engell reelt arbejder for, at Nordisk Råd skal omdannes til et formøde for beslutninger i EU. Er man pessimist, vil resten reduceres til folklore og tømmes for indhold. Det ville være følgerne af denne politiske linje, vi kan få at mærke, hvis passet skal frem ved indrejsen til Norge.

I Enhedslisten såvel som i den venstresocialistiske gruppe i Nordisk Råd arbejder vi for, at det nordiske samarbejde skal fortsætte og blomstre, men vi ønsker at pointere, at det ikke skal underlægges EU;

EU er ikke hele Europa.

Derimod opfatter vi klart det nordiske samarbejde som en del af et samarbejde i Europa og en del af et samarbejde i verden. Gruppen har lagt vægt på de egentlige fællesnordiske problemer og på de problemstillinger, som vi ønsker skal blive fællesnordiske.

Vi har især betonet miljøet, ressourcepolitikken, menneskerettighederne, forholdet til ulandene, sikkerhedspolitikken, det særlige ansvar for de arktiske problemstillinger og de oprindelige folks rettigheder. Desuden har vi formuleret nogle konkrete forslag, f.eks. om en fællesnordisk medieuddannelse inden for kulturområdet.

Det centrale for os er, at der er en lang række områder, hvor der er fællesnordiske værdi-

normer, og hvor man ville kunne nå langt bedre resultater, end man rent faktisk gør i dag, og vi har også stillet en række konkrete forslag herom.

Alle forslagene har fuld dækning i de kulturelle, sociale og økologiske målsætninger, som opstilles for det nordiske samarbejde i de forkromede ministererklæringer ved festlige lejligheder. Det skulle derfor ikke være vanskeligt for Nordisk Råds medlemmer, både ministre og parlamentarikere, at stemme for noget sådant.

Det burde heller ikke være noget problem at omprioritere økonomien, så det kunne lade sig gøre. Det egentlige problem bliver viljen til at gennemføre det i praksis, såfremt det anfægter blot et lille bitte hjørne af den stadig mere frembrusende EU-integrationsproces, og det kunne det jo gøre.

Men til det mere organisatoriske: Nordisk Råd er specielt ved sit samspil mellem regeringssamarbejde og parlamentarisk samarbejde, med den bredde, som dét indebærer. Det skal bevares, og sekretariaterne skal følgelig heller ikke sammenlægges. Med de moderne kommunikationsmetoder, vi råder over, er det ikke så nødvendigt, at sekretariaterne sammenlægges, set i forhold til de argumenter, der er for, at de forskellige institutioner placeres i forskellige lande. Eller sagt på et mere jævnt dansk: Det er vistnok ret vigtigt at have et sekretariat i Stockholm, så svenskerne ikke smutter!

Økonomien i Nordisk Råd må omprioriteres sådan, at de opgaver, som vi nu har skitseret, kan udføres, også de nye opgaver, der tages op. Der skal også fortsat være to besluttende sessioner om året. Men der er ikke noget i vejen for at den ene kan være temabestemt. Det kunne måske endda give en mere målrettet debat.

Disse konkrete ting er medvirkende til at styrke Nordisk Råd i hele dets bredde.

Til allersidst vil jeg kun sige, at det er vores håb, at den næsten eksistentielle debat, vi skal have i Reykjavik, vil bringe overensstemmelse mellem det, der bliver sagt, og det, som man rent faktisk vil gøre for det nordiske samarbejde, for indtil videre er det bare vældig pæne ord.

Ministeren for nordisk samarbejde (Marianne Jelved):

Jeg vil takke for den generelt positive holdning til den redegørelse, som jeg kom med, og som jo beskrev meget af det arbejde, som arbejdsgruppen har siddet med, og som vi skal tage stilling

til på sessionen. Det tyder godt for den holdning, der vil blive vist af de danske parlamentarikere og selvfølgelig af den danske regering.

Der er blevet rejst et par enkelte spørgsmål, og dem vil jeg gerne svare på:

Fru Dorte Bennedsen tager samarbejdsministrenes konsensusforslag om økonomien og budgettet for 1996 til efterretning, og det har jeg fuld forståelse for. Om det er den rigtige rækkefølge, man gør tingene i – hr. Knud Enggaard var inde på det samme – kan vi jo bruge tid på at diskutere på et andet tidspunkt, nemlig på sessionen, både i Reykjavik og senere til efteråret, hvis vi mener, at vi skal bruge tiden sådan. I hvert fald er beslutningen truffet.

Fru Dorte Bennedsen udtrykker på Socialdemokratiets vegne betænkelighed ved at indskrænke de to sessioner til én, men siger samtidig i sit indlæg, at vi skal prioritere vores tid i det nordiske arbejde således, at vi ikke bruger for meget tid på diverse enkeltmedlemsforslag, men løfter diskussionen op på et mere policyorienteret niveau – sådan hørte jeg det.

Jeg synes, man skal se forslaget om at indskrænke sessionerne som et forslag om én hovedsession plus én eller måske endda to temasessioner – det er der ikke nogen grænse for, om jeg så må sige – hvor man efter min opfattelse kan have lige så meget samarbejde og kommunikation mellem ministre og parlamentarikere, hvilket var en af fru Dorte Bennedsens begrundelser for sessionernes værdi.

Jeg tror, at én af hovedopgaverne simpelt hen bliver at løfte hele debatten op til noget andet end det, vi har været vant til gennem mere end 40 år, hvor meget arbejde jo har været koncentreret om medlemsforslag – flere ordførere har været inde på det og måske specielt hr. Hans Engell – og det har vi jo fået trappet ned gennem de senere år; men jeg tror, at retningen er rigtig: Vi skal rationalisere vores egen indsats i netop den del af samarbejdet endnu mere.

Hr. Knud Enggaard spurgte, om der eventuelt kunne blive problemer med den nordiske pasunion, og flere andre ordførere var også inde på det. Især brugte fru Jette Gottlieb meget af sin taletid netop på den problemstilling.

Til det konkrete spørgsmål skal jeg sige, at det selvfølgelig er regeringens ambition at finde en løsning på dette spørgsmål, og der er meget stor forståelse for det i statsministerkredsen, i samarbejdsministerkredsen og i udenrigsministerkredsen. Der er nedsat et udvalg af justits- og indenrigsministerielle embedsmænd på top-

plan, som til Reykjaviksessionen skal komme med en rapport til statsministrene både om de praktiske og principielle problemer i forbindelse med det og om, hvordan vi kan løse dem. Det er min og regeringens klare opfattelse, at vi finder en løsning på det spørgsmål. Vi skal finde en løsning, og dertil er der selvfølgelig en slags håndtag, synes jeg – hvis man kan bruge sådan et udtryk – i at notere sig, at Norge og Island jo er EØS-samarbejdspartnere. Man kunne godt forestille sig en eller anden form for særordning, som i det perspektiv kunne bruges i en løsning af spørgsmålet om fri rejse gennem de nordiske lande.

Til spørgsmålet om eftersyn, som hr. Knud Enggaard også rejser, og som også andre ordførere har været inde på, vil jeg sige, at det måske, når det kommer til stykket, er noget af det mest følsomme. Hr. Hans Engell var inde på det samme: at vi skal vise, at vi nu kan prioritere indsatsen, så vi ikke kun taler om koncentration. Hvis vi ikke kan bære det igennem og prioritere, er det lidt ærgerligt, for hele ambitionen for arbejdsgruppens program er, at vi skal løfte arbejdet fra det mere almindelige, rutineprægede administrative til det politikorienterede.

Til sidst vil jeg svare på hr. Aage Brusgaards spørgsmål om sammenlægningen af ministerrådssekretariatet og Nordisk Råds præsidie- sekretariat, at det af arbejdsgruppens rapport til sessionen vil fremgå, at der er opbakning til, at man sammenlægger de to institutioner, og det vil efter min og arbejdsgruppens opfattelse give mange fordele.

Jeg skal ikke gå ind i en argumentation med Fremskridtspartiets ordfører til fordel for Nordisk Råds samarbejde. Jeg tror ikke, det ligger i min magt at overbevise Fremskridtspartiet på det punkt.

Men til slut vil jeg sige til fru Jette Gottlieb, at det jo er rigtigt, at EU ikke er hele Europa; men jeg synes, Enhedslisten fuldstændig lukker øjnene for hele perspektivet, også i det, der er blevet sagt i dag af langt de fleste ordførere, og det, der er arbejdsgruppens resultat: at det, vi står over for, er en historisk chance for at samle Europa, gøre det til et helt Europa. Det kan man gøre på mange måder, og én af måderne er, at det nordiske samarbejde, som er et internationalt samarbejde, kan bidrage til at hele Europa, hele sårene i Europa. Det er faktisk det, det hele handler om.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets tekst vedtoges uden afstemning.

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Meddelelser fra formanden

Første næstformand (Ivar Hansen):
Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Det Politisk-Økonomiske Udvalg (10/2 95):
Udtræder: Óli Breckmann (KF)
Nyt medl.: Hans Engell (KF)

Udenrigsudvalget 10/2 95:
Udtræder: Pia Kjærsgaard (FP)
Nyt medl.: Aage Brusgaard (FP)

Socialudvalget (13/2 95):

Udtræder: Dorit Myltoft (RV)
Nyt medl.: Bjørn Elmquist (RV)

Uddannelsesudvalget (13/2 95):

Udtræder: Dorit Myltoft (RV)
Nyt medl.: Elsebeth Gerner Nielsen (RV)

Europaudvalget (17/2 95):

Udtræder: Steen Gade (SF)
Nyt medl.: Jørn Jespersen (SF)

Europaudvalget (20/2 95):

Udtræder: Jørn Jespersen (SF)
Nyt medl.: Steen Gade (SF)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 22. februar 1995, kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvisse til den dagsorden, der er opslået i salen.

Mødet hævet kl. 18.40.
